

tere den mere tavse og tilbageholdne Del af Befolkningen, kunne ogsaa føle os tilskyndede til at give et Ord med i Laget. I en repræsentativ Forsamling kommer det ikke altid saa meget an paa, hvad der siges, som paa, hvem det er, der siger det. Det, der bliver lagt Vægt paa, er, hvilken Udbredelse den Mening har, som bliver udtalt, hvilken Magt der staar bag den Taler, der har talt. Det ærede Medlem for Holbæk Amts 4de Valgkreds og det ærede Medlem for Maribo Amts 5te Valgkreds byggede deres Betragtninger paa en meget indgaaende, saglig juridisk Prøvelse af det foreliggende Lovforslag. Det siger sig selv, at naar jeg vil tale om dette Emne, maa jeg gaa ud fra en ganske almindelig Lægmands Prøvelse af samtlige herhen hørende Forhold, men maaske det kan interessere de ærede Forslagsstillere, at hvad enten man ser Sagen fra et juridisk, rent sagligt, teoretisk Synspunkt, eller fra et Lægmandsstade, vil man vistnok komme til det samme Resultat, som det ærede Medlem for Holbæk Amts 4de Valgkreds syntes at komme til, og som jeg ogsaa er kommen til, nemlig at dette Forslag vist ikke egner sig til at ophøjes til Lov. Jeg er enig med den ærede Rigsdagsmand i, at det ønskeligste var, om vi kunde indføre valgfrit borgerligt Ægteskab og samtidig indføre saadanne Lettelser for Præsterne, som ere paatrængende nødvendige uden samtidig at slaa Døren op for et vilkaarligt Præsteregimente. Den ærede Ordfører har i Aar, ligesom i Fjor, underbygget sit Forsvar for dette Forslag med lange retshistoriske Udviklinger og oplæst for os en lang Række Citater af denne eller hin lærde, saa det er ganske unligt for os at rumme alle disse Udlalelser i vor Hukommelse. Det ærede Medlem for Holbæk Amts 4de Valgkreds sagde i denne Anledning, at alt dette var meget godt, meget interessant og lærerigt at høre paa, men det var „jordsfundne“, „jordslaaede“ Sager. Jeg vil sige, at Udtrykket er meget betegnende, men endnu mere betegnende vilde det have været, hvis det var blevet sagt, at det var bogfundne Sager, skimlede Sager, thi de ere alle døde, som have oplevet den borgerlige Troløvelse, og den Slægt, der lever nu, kender ikke anden Form for Ægteskabs Indgaaelse end den kirkelige Vielse, bortset fra Loven af 13de April 1851. Det er Sager, der ere udgravede af Bøger, og jeg giver det ærede Medlem for Holbæk Amts 4de Valgkreds Ret i, at det, der først og fremmest maa have Vægt i en Forhandling som denne, er den levende Folkebevidsthed,

der for Øjeblikk er i Befolkningen, og som er vokset ud af og sammen med den levende Lovgivning, der for Øjeblikket er raadende her i Landet. Jeg udtrykte mig i Fjor paa en noget anden Maade i samme Retning, idet jeg sagde til den ærede Ordfører, at det ikke uden videre gaar an at springe 3—4 Aarhundreders historiske Udvikling over. Det, som vi trænge til, sagde jeg, var ikke at faa Lovgivningen ført tilbage til gamle folkelige eller hedenske Former, men at faa den affattet i en Form, der passer til Befolkningens Tankegang, netop som den er for Tiden, den Tankegang, der har udformet sig under den kristelige Livsanskuelse og den kristne Kultur. Den ærede Ordfører udtalte ved Forelæggelsen af nærværende Lovforslag et Haab om, at han med dette vilde have imødekommet de Indvendinger, som i Fjor bleve fremsatte fra forskellige Talere, ogsaa fra min Side. Jeg skal nu villig indrømme den ærede Ordfører, at Forslaget virkelig er en Imødekommen af meget i de Betragtninger, der den Gang bleve fremsatte, og navnlig siger jeg, er der en stor Imødekommenhed deri, at de ærede Forslagsstillere have ladet de tvungne Ægtepagter og de tvungne Ægteskabsforstandere falde bort. — disse Ægteskabsforstandere, der ganske vist kun eksistere i et Lovforslag, men som allerede ere blevne en Skive for Folkevittigheden. Men med det samme jeg indrømmer dette, vil jeg dog udtrykkelig bemærke, at den ærede Ordfører og jeg næppe blive fuldstændig enige, selv om jeg i Mangel af noget bedre skulde bevæges til at stemme for et Forslag som det foreliggende, naturligvis bortset fra de Mangler, det i formel Henseende har. Og hvorfor bliver den ærede Ordfører og jeg ikke saa let enige? Fordi vi gaa ud fra aldeles forskellige Forudsætninger. Den ærede Ordfører har stadig fremholdt for os Udtalelser af folkelige og kirkelige Autoriteter, dem især støtter han sig til, medens jeg fra mit Lægmandsstade, som Landborepræsentant, meget mere er bunden til den almindelige Tankegang, eller lad mig sige den almindelige Grundfølelse, der nu en Gang besjæler den yvne Befolkning paa Landet; til den er jeg bunden, og den tør eller kan jeg ikke fravige, selv om de største Autoriteter, der leve eller have levet her i Landet, udtale sig i en anden Retning. Den ærede Ordfører har, tror jeg, jeg kan sige uden at fornærme ham, i sin Deltagelse i Lovgivningsarbejdet en vis Tilbøjelighed til at gaa ud fra Doktriner og Teorier for at